

MIÉRT MAGYARORSZÁG? – KÜLFÖLDI OKTATÓK ÉS KUTATÓK BELSŐ MOTIVÁCIÓS TÉNYEZŐINEK VIZSGÁLATA

WHY HUNGARY? – ANALYZING INTRINSIC MOTIVATION AMONG INTERNATIONAL LECTURERS AND RESEARCHERS

BAJZÁT TÜNDE*

Absztrakt: A tanulmány célja a magyarországi felsőoktatási intézményekben dolgozó külföldi oktatók és kutatók belső motivációinak vizsgálata. A cikk elsőként a kutatás elméleti háttérét mutatja be. Ezt követően megismerhetjük a vizsgálatban résztvevők (n = 184) belső motivációjának jellemzőit. Az adatgyűjtés kérdőíves módszerrel történt, az angol nyelvű kérdőív zárt és nyitott kérdéseket, valamint Likert-skálákat tartalmazott. Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a megkérdezetteket leginkább interperszonális készségeik fejlesztése; a magyar kultúra megismerése és megélése; és az interkulturális kommunikációs készségeik fejlesztése motiválta. A kutatásból azt is megtudhatjuk, hogy a női vagy a férfi válaszadók motiváltabbak-e; van-e különbség az eltérő kontinensekről érkezők motivációja között; a tartózkodási idő hossza milyen hatással van a belső motivációra; továbbá, hogy van-e ösztönző hatása a magyar nyelv és interkulturális kommunikáció tanulásának.

Kulcsszavak: *külföldi oktatók és kutatók, magyar felsőoktatás, belső motiváció*

Abstract: The aim of the paper is to investigate the intrinsic motivations of foreign teachers and researchers working in Hungarian higher education institutions. The article first presents the theoretical background of the research. Afterwards, the characteristics of the intrinsic motivation of the study participants (n = 184) are described. Data were collected using a questionnaire method, the English-language questionnaire included closed and open questions and Likert scales. The results revealed that the respondents were most motivated by developing their interpersonal skills; learning about and experiencing Hungarian culture; and developing their intercultural communication skills. The findings also show whether female or male respondents are more motivated; whether there is a difference in motivation between respondents from different continents; how the length of stay affects intrinsic motivation; and whether learning Hungarian and intercultural communication has a motivational effect.

Keywords: *international lecturers and researchers, Hungarian higher education, intrinsic motivation*

* DR. BAJZÁT TÜNDE
egyetemi docens
Miskolci Egyetem
Idegennyelvi Oktatási Központ
tunde.bajzat@uni-miskolc.hu

1. BEVEZETÉS

A világ népességének vándorlása 1970 óta növekszik, és a World Migration Report 2024-es adatai szerint (W1) ma már háromszor többen élnek a szülőföldjüktől eltérő országban, mint öt évtizeddel ezelőtt. 2020-ban mintegy 281 millió ember élt a világon olyan országban, amely nem a szülőhazája volt – ez a világ népességének 3,6%-át jelentette. Európa 87 millió és Ázsia 86 millió emigránst fogadott be, ami a világ összes bevándorlójának 61%-át teszi ki. A származási országok tekintetében elmondható, hogy 2020-ban az összes emigráns több mint 40%-a Ázsiában született, és közel 20%-a az alábbi hat ázsiai országból származik: India (a legnagyobb származási ország), Kína, Banglades, Pakisztán, a Fülöp-szigetek és Afganisztán. Több európai országban is jelentős a kivándorlók száma, köztük Ukrajnában, Lengyelországban, az Egyesült Királyságban, Romániában és Németországban (W1).

Napjainkban világszerte egyre jelentősebbé válik a szakemberek nemzetközi mobilitása. A szakemberek ilyen mértékű mozgásának számos lehetséges külső és belső motivációs okai lehetnek. Az oktatás területén sok hallgató, oktató és kutató keresi a külföldi utazási lehetőségeket az egyéni tanulmányi célok elérése, a kutatási lehetőségek, a személyes függetlenség megszerzése és szakmai életük kiszélesítése érdekében, azaz külső motivációval rendelkeznek. Emellett az oktatók belső motivációja is jelentős, mert egyre nagyobb az igényük arra, hogy fejlesszék készségeiket, szak tudásukat és kulturális érzékenységüket a kultúrák közötti megértés érdekében (McInroy–Lichten–Ioppolo–Parks–Guthrie 2018; Ospina–Medina 2020).

A RAND Europe által végzett felmérés (McInroy–Lichten–Ioppolo–Parks–Guthrie 2018) 109 országban 2465 kutatót vizsgált. A tanulmány eredményei rávilágítottak arra, hogy a válaszadók több mint háromnegyede költözött más országba kutatási vagy munkalehetőség céljából szakmai pályafutása során. A válaszadók csaknem fele egy évnél hosszabb ideig tartózkodott külföldön, minden ötödik válaszadó egy évnél rövidebb ideig élt egy másik országban. A felmérésre válaszoló európai kutatók gyakran utaznak kutatási célból (59%-a évente legalább kétszer). A gyakori utazás mellett az európai kutatók többsége legalább egy évig dolgozott külföldön. Európa az egyetlen olyan régió, ahol a kutatók nagyobb valószínűséggel költöznek a régió belüli országokba, mint a régió kívüli országokba. A válaszadók nagy része (96%) nyilatkozott úgy, hogy nemzetközi mobilitásuk segítette kutatómunkájukat. Úgy vélték, hogy az ilyen mobilitás elősegíti nemzetközi együttműködések kialakítását, valamint az ötletek, készségek és szakértelem fejlesztését, ugyanakkor személyes kihívásokkal is járhat.

Fizikusok körében végzett nagymintás (26 170 fő) kutatás kimutatta, hogy a nemzetközi mobilitás elősegíti a tudományos, intézményi és kulturális ismeretek cseréjét. Az eredményekből kiderült, hogy a nemzetközi mobilitásban részt vevő kutatók esetében jelentősen nőtt az idézések száma, akár 17%-kal is több idézést kaptak, mint mobilitásban nem részt vevő társaik (Petersen 2018).

Magyarország kormánya célként tűzte ki a felsőoktatási intézmények nemzetközivé válásának fokozását, valamint a felsőoktatási intézmények globális láthatóságának és azon képességének növelését, hogy külföldi hallgatókat vonzzanak Európán belülről és kívülről. Emellett a kormány megfogalmazta azt a célt, hogy elősegítse a hallgatók, oktatók és kutatók nagyobb nemzetközi mobilitását. Ennek érdekében olyan intézkedéseket kezdeményezett, mint a mobilitási ablak beépítése a felsőoktatási programokba, valamint a hallgatók, oktatók és kutatók mobilitásának fokozása, elsősorban a Stipendium Hungaricum program folyamatos fejlesztése révén (W2). További célkitűzéseket fogalmazott meg Magyarország Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Stratégiája (2021–2030), amely többek között „a tudástermelés erősítését célozta meg [...] a kutatói utánpótlás biztosításával” (W3).

Mindazonáltal egyetlen tanulmány sem foglalkozott a nemzetközi oktatók és kutatók belső motivációjával magyarországi környezetben. Ezért jelen tanulmány ezt a kutatási hiányosságot igyekszik pótolni.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Ryan és Deci (2020) önmeghatározás elmélete (self-determination theory, SDT) az emberi fejlődés és jóllét elmélete, amelynek komoly hatásai vannak az oktatásra. Az önmeghatározás elmélete az emberekben rejlő motivációs hajlamra helyezi a hangsúlyt a tanulás és a fejlődés terén, és arra, hogyan lehet támogatni ezeket. Szervezeti elméletként az önmeghatározás elmélete feltételezi, hogy az emberek eredendően hajlamosak a pszichológiai fejlődésre és integrációra, és ezáltal a tanulásra, az elsajátításra és a másokkal való kapcsolatra. Ezeket a proaktív emberi tendenciákat azonban nem tekintik automatikusnak, támogató körülményekre van szükségük ahhoz, hogy szilárdak legyenek. Az önmeghatározás elmélete kifejezetten azt állítja, hogy az egészséges fejlődés kibontakozásához az egyéneknek az alapvető pszichológiai szükségletek támogatására van szükségük. Három szükségletet tartanak különösen kulcsfontosságúnak, melyek az autonómia, a kompetencia és a kapcsolatteremtésre irányuló szükségletek. Az autonómia a kezdeményezőkézség és a saját tevékenységekkel kapcsolatos felelősségérzetre vonatkozik. Ezt támogatják az érdek és az érték megtapasztalása, és aláássák a külső kontroll – akár gyámság, akár büntetés – tapasztalatai. A kompetencia az elsajátítás érzésére vonatkozik, arra az érzésre, hogy az egyén sikeres lehet és fejlődhet. A kompetencia iránti igényt a jól strukturált környezet támogatja, amely optimális kihívásokat, pozitív visszajelzéseket és fejlődési lehetőségeket biztosít. Végezetül a kapcsolódás a hovatartozás és a kapcsolat érzését jelenti. Ezt a tisztelet és a törődés közvetítése segíti elő. E három alapvető szükséglet bármelyikének meghiúsulása károsan hat a motivációra és a jóllétre. Ennek megfelelően az önmeghatározás elmélete az oktatási környezetek elemzésében elsősorban arra összpontosít, hogy azok milyen mértékben elégítik ki vagy hiúsítják meg ezeket az alapvető szükségleteket.

Az önmeghatározás elmélete azt állítja, hogy a szükségletek támogatása fokozza a belső motivációt, ami magasabb teljesítményt eredményez, míg paradox módon a teljesítményeredmények közvetlen ellenőrzésére tett kísérlet külső jutalmakkal, szankciókkal és értékelésekkel általában ellentétes hatást vált ki, ami alacsonyabb minőségű motivációhoz és teljesítményhez vezet.

A belső motiváció a belső késztetésre és a tevékenység iránti valódi érdeklődésre utal, amely a belső elégedettségből és személyes élvezetből fakad, nem pedig a külső jutalmak vagy nyomás miatt. Amikor egy személy belsőleg motivált, akkor inkább a szórakozás vagy a kihívás miatt cselekszik, nem pedig külső ösztönzés hatására. Születésüktől kezdve az emberek aktívak, kíváncsiak, és játékosak, folyamatosan készek a tanulásra és a felfedezésre, és ehhez nincs szükségük külső ösztönzőkre. Ez a természetes motivációs hajlam a kognitív, szociális és fizikai fejlődés kritikus eleme, mivel az ember a veleszületett érdeklődésének megfelelően cselekszik, és így fejlődik. Az újdonságok iránti érdeklődésre, az aktív elsajátításra és a képességeink kreatív alkalmazására való hajlam nem korlátozódik a gyermekkorra, hanem az emberi természet alapvető jellemzője, amely az élet minden korszakában befolyásolja a teljesítményt, a kitartást és a jóllétet. A belső motiváció magas színvonalú tanulást és kreativitást eredményez. Ezzel ellentétben a külső motiváció azt jelenti, hogy egy tevékenységet valamilyen elkülöníthető eredmény elérése érdekében végezzünk. A külső motiváció tehát ellentétben áll a belső motivációval, amely arra utal, hogy egy tevékenységet pusztán magának a tevékenységnek az élvezete miatt végzünk, nem pedig annak instrumentális értéke miatt (Ryan–Deci 2000).

Tanárok körében végzett kutatások igazolták, hogy a belső motivációs tényezők jelentősen befolyásolják a tanárok teljesítményét, különös tekintettel a kreatív és innovatív tanítási gyakorlatok alkalmazására (Tripathi–Chaturvedi–Tripathi 2019; Zhang–Liu 2019). Az UniWeliS projekt 2021-ben 640 nemzetközi PhD-hallgató, oktató és kutató körében végzett kvalitatív kutatást Közép- és Kelet-Európa 11 országában (Bulgária, Horvátország, Csehország, Magyarország, Lengyelország, Horvátország, Észak-Macedónia, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia). A válaszadók 89 országból érkeztek, elsősorban Ázsiából, a Közel-Keletről és Dél-Ázsiából, másodsorban Európából és Afrikából. Az eredmények azt mutatták, hogy a válaszadókat a vélt szakmai és egyetemi lehetőségek, valamint a tágabb társadalmi és kulturális környezet egyaránt vezérelte. A három legfontosabb vonzó tényező az együttműködésen keresztül történő szakmai fejlődés lehetősége (48%), a tudáscsere (47%) és a fogadó ország vagy intézmény tudományos közösségével való kapcsolatépítés (40%) volt. A mobilitás a karrierlehetőségek és a foglalkoztathatóság javításának (38%), valamint az új kutatási módszerek és megközelítések kipróbálásának (37%) lehetőségét is jelenti (Kupriyanova–Ferencz 2022a).

Kupriyanova és Ferencz (2022b) 19 magyarországi felsőoktatási intézményben tanuló vagy dolgozó PhD-hallgató, oktató és kutató körében (375 fő) végzett kvalitatív

kutatást 2021-ben, akik főként Afrikából és Ázsiából érkeztek hazánkba. A vizsgálatból kiderült, hogy a válaszadók motivációját elsősorban szakmai szempontok vezérelték, többek között a jó gyakorlatból származó ismeretek és speciális know-how megszerzése, a szakterület kiemelkedő kutatóival vagy oktatóival való együttműködés lehetősége, valamint a jövőbeli elhelyezkedési és karrierlehetőségek javításának lehetősége.

Dos Santos (2022) Dél-Koreában tanító 38 angol anyanyelvű tanár körében végzett kvalitatív kutatást 2021-ben. A tanárok az alábbi országokból érkeztek Dél-Koreába: Ausztrália, Dél-Afrika, az Egyesült Királyság, Írország, Kanada, Új-Zéland és az USA. A vizsgálat megállapította, hogy a válaszadókat a Dél-Koreában történő utazás lehetősége, a helyi kultúra megismerése motiválta és ugyanakkor segítette is a kulturális különbségekből adódó nehézségek és a kulturális sokk leküzdésében. A tanulmány arra is rávilágított, hogy minden válaszadó rendelkezett már előzetes ismeretekkel a dél-koreai kultúrát illetően, és különösen a pop kultúráról szerzett előzetes ismereteik ösztönözték őket.

3. A KUTATÁS

3.1. A kutatás célja és módszere

A tanulmány célja az, hogy feltárja 24 magyar felsőoktatásban dolgozó külföldi oktató és kutató belső motivációit magyarországi tartózkodásuk és munkavégzésükhöz kapcsolódóan, egy empirikus vizsgálat eredményei alapján. A 2023 januárjában elvégzett vizsgálat kutatási kérdései a következők voltak:

1. Milyen hatással vannak az egyes belső motivációs tényezők a külföldi oktatókra és kutatókra?
2. Van-e különbség a férfi és női válaszadók belső motivációja között?
3. Tapasztalható-e eltérés a különböző kontinensekről érkezők belső motivációja között?
4. Van-e különbség az eltérő ideje itt tartózkodók belső motivációja között?
5. Tapasztalható-e összefüggés a magyar nyelvet tanult és nem tanult külföldi oktatók és kutatók belső motivációja között?
6. Van-e összefüggés az interkulturális kommunikációt tanult és nem tanult külföldi oktatók és kutatók belső motivációja között?

Jelen tanulmány esetében az adatgyűjtés módszerei közül a kérdőíves adatfelvételt választottam (a kérdőív az 1. Függelékben látható), ezt az egységesség, a könnyebb feldolgozhatóság indokolta. A választás másik oka az volt, hogy a jelen vizsgálat felderítő kutatás volt, és erre a célra a kérdőíves adatfelvétel bizonyult leginkább alkalmasnak (Babbie 2001). Az angol nyelvű kérdőív alapul vette Ryan és Deci önmeghatározás-elméletének mindhárom kulcsfontosságú pszichológiai szükségletét (autonómia, kompetencia és kapcsolatteremtésre irányuló szükségletek), és a vizsgált

területnek megfelelően alkalmazta azokat. Az autonómia tekintetében az alábbi három tevékenységet vizsgálta: olyan tevékenység végzése, amelyre hazájában nincs lehetősége, utazás Európában, utazás Magyarországon. A kompetencia kapcsán a következő négy tevékenységet tanulmányozta: interperszonális készségek fejlesztése, interkulturális kommunikációs készség fejlesztése, magyar nyelvtudás fejlesztése, magyar kultúra megismerése. A kapcsolatteremtésre irányuló szükségletek vonatkozásában három tevékenységet kutatott: magyar barátság kötése, többet megtudni ösei kultúrájáról, szórakozni és kalandokat átélni Magyarországon. Továbbá, a kérdőív összeállításánál korábbi kutatásaim eredményeire is hagyatkoztam, amelyeket külföldi hallgatók körében végeztem el (Bajzát 2014; Bajzát 2015).

Az angol nyelvű kérdőív zárt és nyitott kérdéseket, valamint Likert-skálákat tartalmazott. A kérdőív öt zárt és egy nyitott kérdése a résztvevők általános adataira kérdezett rá. A második nyitott kérdés arra kereste a választ, hogy volt-e egyéb tényező, ami motiválta a válaszadók döntését. Az ötfokú Likert-skála (1 = egyáltalán nem ért egyet, 5 = teljesen egyetért) azt vizsgálta, hogy a külföldi oktatók és kutatók milyen mértékben értettek egyet a felsorolt tizenhét állítással, azaz melyik tényező milyen mértékben motiválta Magyarországra érkezésüket.

A kérdőíves adatgyűjtés során az önkitöltős módszert alkalmaztam, a válaszadók a kérdőív linkjét kapták meg, és online a Google Forms-úrlap kitöltésével válaszoltak a kérdésekre. A kérdőív kitöltése önkéntes volt, és a megkérdezettek megőrizték anonimitásukat. A kérdőívet 24 magyar felsőoktatási intézménybe küldtem el, ahol összesen 386 külföldi oktató, illetve kutató dolgozik. A kutatásban összesen 184 külföldi oktató, illetve kutató vett részt (48%). A kutatás reprezentatívnak tekinthető, mert a résztvevők egy nagyobb csoportot képviselnek.

3.2. A kutatási minta

A vizsgálatban résztvevők általános adatait az *1. táblázat* tartalmazza. Megfigyelhetjük, hogy a válaszadók több mint fele férfi, kevesebb mint fele pedig nő. A kutatásban résztvevők átlagéletkora 43,83 év, a válaszadók kis része 24 és 30 év közötti, több mint egyharmada 31 és 40 év közötti, 17,39%-a 41 és 50 év közötti, közel ötöde 51 és 60 év közötti, kis része 61 és 70 év közötti és csupán 4 fő 70 év feletti. Az életkor szórásértéke magas (12,51), mert nagy a korkülönbség a legfiatalabb (24 év) és a legidősebb (75 év) válaszadó között. A táblázatban látható az is, hogy a válaszadók közel kétharmada rendelkezik PhD-fokozattal, közel egyharmada mesterképzésben szerzett diplomát, kis részük legmagasabb végzettsége pedig alapképzés. Megfigyelhető az is, hogy a vizsgálatban résztvevők átlagosan 11,64 éve tartózkodnak Magyarországon: itteni tartózkodásuk 5 hónap és 48 év között változik. A táblázat adatai alapján elmondható az is, hogy a válaszadók közel kétharmada 5 hónapja–10 éve, 18,48%-a 11–20 éve, kis része 21–30 éve, még kevesebben 31–40 éve tartózkodik

Magyarországon és csupán 4 fő él hazánkban több mint 41 éve. A külföldi válaszadók közel kétharmada oktatóként dolgozik a magyar felsőoktatásban, több mint egyharmada pedig kutatóként.

1. táblázat

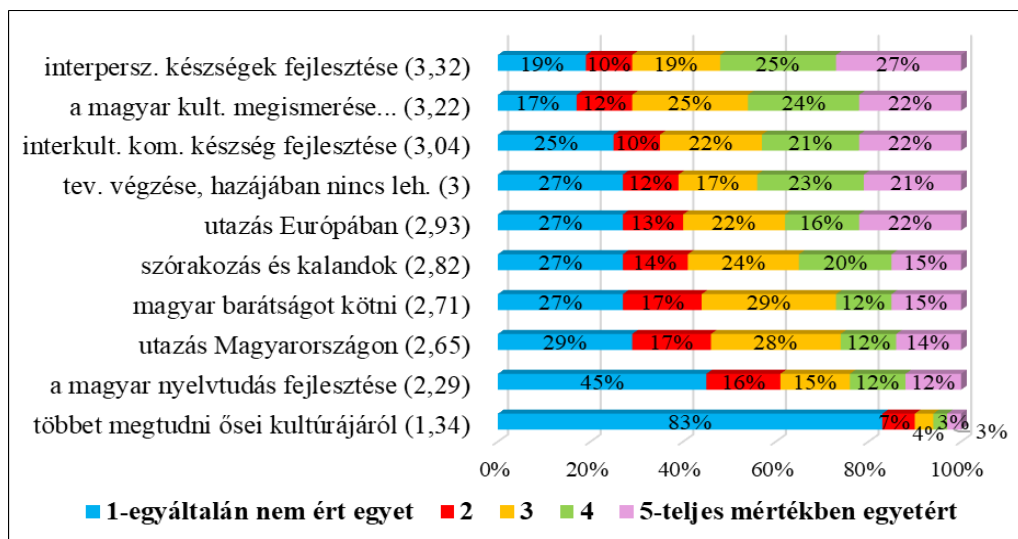
A vizsgálatban résztvevők általános adatai (n = 184)

	Fő	Százalékos érték
Nem	nő: 71	38,59%
	férfi: 113	61,41%
Életkor	átlagéletkor: 43,83 év	–
	24–30 éves: 23	12,50%
	31–40 éves: 70	38,04%
	41–50 éves: 32	17,39%
	51–60 éves: 34	18,48%
	61–70 éves: 21	11,41%
	70 év felett: 4	2,18%
Végzettség	PhD: 119 fő	64,68%
	MSc: 58 fő	31,52%
	BSc: 7 fő	3,80%
Magyarországi tartózkodás	átlag: 11,64 év	–
	5 hónap–10 év között: 118 fő	64,13%
	11–20 év: 34	18,48%
	21–30 év: 16	8,69%
	31–40 év: 12	6,52%
	41–48 év: 4	2,18%
A magyar felsőoktatásban oktatóként/kutatóként dolgozik	oktató: 120 fő	65,22%
	kutató: 64 fő	34,78%

A 2. táblázatban (lásd 1. Függelék) részletesen megfigyelhetjük, hogy a válaszadók milyen arányban érkeztek a különböző kontinensekről és az egyes országokból. A táblázatban látható, hogy legtöbben Európából (41,8%) érkeztek hazánkba, akiket az Ázsiából (35,9%), az amerikai kontinensről (13,6%), Afrikából (7,6%), és Ausztráliából (1,09%) érkezők követnek csökkenő sorrendben. A kutatásban résztvevők 53 különböző országból érkeztek Magyarországra, és a legtöbben az alábbi országokból: Amerikai Egyesült Államok, Egyesült Királyság, Kína, Olaszország, Irán és Japán. Csökkenő sorrendben követik őket az alábbi országok: India, Németország, Oroszország, Ausztria, Hollandia, Szíria, Törökország, Vietnám, Jordánia és Lengyelország. Kevesebben érkeztek a következő országokból: Banglades, Csehország, Egyiptom, Irak, Mexikó, Spanyolország, Algéria, Ausztrália, Franciaország, Görögország, Kanada, Kazahsztán, Kenya, Nigéria, Pakisztán, Portugália, Románia, Szerbia és Ukrajna. Az alábbi országokból csak 1-1 fő érkezett: Belgium, Bosznia-hercegovinai Szerb Köztársaság, Brazília, Bulgária, Észak-Macedónia, Fehéroroszország, Georgia, Ghána, Indonézia, Koszovó, Libanon, Mianmar, Moldova, Nepál, Palesztina, Szlovénia, Togo és Tunézia.

4. EREDMÉNYEK

A következőkben a vizsgálat belső motivációra vonatkozó eredményeit ismertetem. Az 1. ábrán megfigyelhetjük a tíz belső motivációs tényező megoszlási arányát. Az ábrán látható, hogy a kutatásban résztvevőket leginkább az interperszonális készségek fejlesztése (3,32), a magyar kultúra megismerése és megélése (3,22) és az interkulturális kommunikációs készség fejlesztése (3,04) motiválta. Ezek a tevékenységek teljes mértékben ösztönzőleg hatottak a külföldi oktatók és kutatók negyedére, illetve kismértékben motiválta a megkérdezettek másik negyedét. Kevésbé ösztönözte a válaszadókat az, hogy olyan tevékenységeket végezhetnek, amelyre hazájukban nincs lehetőségük (3), hogy utazhatnak Európában (2,93), szórakozhatnak és kalandokat élhetnek át Magyarországon (2,82), magyar barátságokat köthetnek (2,71) és utazhatnak Magyarországon (2,65). Ezen tevékenységek esetében megfigyelhetjük, hogy a válaszadók csak kisebb részét motiválták és negyedüket egyáltalán nem motiválták ezek az aspektusok. A legkevésbé motiváló tényezők közé tartozik a magyar nyelvtudás fejlesztése (2,29) és hogy a résztvevők többet megtudhatnak öseik kultúrájáról (1,34). A magyar nyelvtudás fejlesztése a megkérdezettek közel felét (45%) egyáltalán nem ösztönözte magyarországi tartózkodása során és a motivált külföldi oktatók és kutatók aránya alacsony. A résztvevők nagy részét (83%) egyáltalán nem inspirálta, hogy többet megtudjon ősei kultúrájáról, mivel nem rendelkezik magyar felmenőkkel.

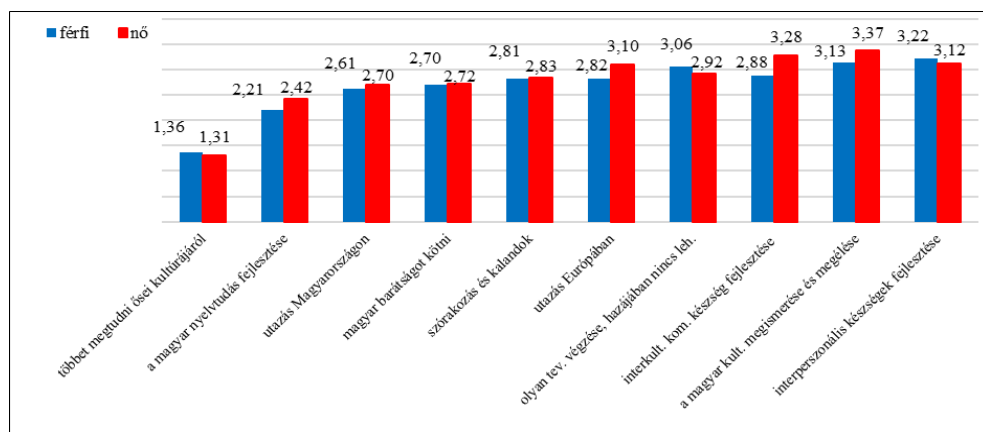

Az ábrán a tevékenységek után zárójelben az átlagérték látható.

1. ábra

Belső motivációs tényezők arányai ($n = 184$)

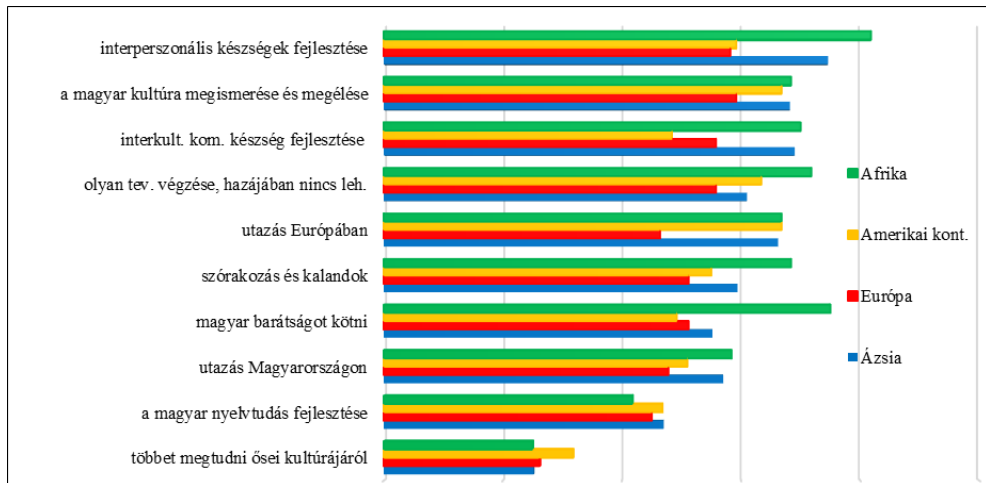
A férfi és nő megkérdezettek közötti belső motivációs különbségeket a 2. ábra szemlélteti. Az ábrán láthatjuk, hogy hat tényező esetében (interszónális készségek fejlesztése; olyan tevékenység végzése, amelyre hazájában nincs lehetősége; szórakozás és kalandok; utazás Magyarországon; magyar barátságot kötni; többet megtudni ősei kultúrájáról) hasonló motivációval rendelkeztek a férfi és a női külföldi oktatók és kutatók is. Kis különbség mutatkozik a két válaszadói csoport között a magyar nyelvtudás fejlesztését (0,21), a magyar kultúra megismerését és megélését (0,24) és az Európában történő utazást (0,28) illetően. Nagyobb eltérést figyelhetünk meg az interszónális kommunikációs készség fejlesztése (0,4) tekintetében. Az észlelt különbségek minden esetben a női válaszadók magasabb motivációjára világítanak rá.

2. ábra

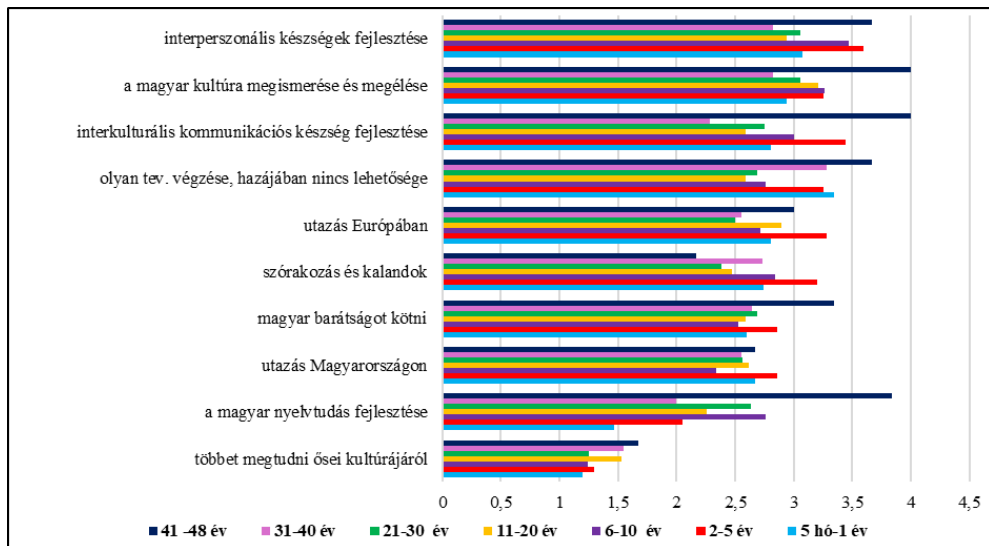
Férfi és női válaszadók közötti belső motivációs különbségek ($n = 184$)

A 3. ábra a különböző kontinensekről érkezők közötti belső motivációs különbségeket mutatja be. Az ábrán megfigyelhetjük, hogy az Afrikából érkező válaszadók motivációja kiemelkedően magas volt 4 területen (interszónális készségek fejlesztése; olyan tevékenység végzése, amelyre hazájában nincs lehetősége; szórakozás és kalandok; magyar barátságot kötni). Az afrikai résztvevőkhöz hasonlóan az ázsiai kontinensről érkező külföldi oktatókat és kutatókat is két területen (interszónális kommunikációs készség fejlesztése; utazás Magyarországon) ösztönözte magyarországi tartózkodásuk. Az Afrikából, Ázsiából és az amerikai kontinensről érkező válaszadókat hasonló mértékben inspirálta a magyar kultúra megismerése és megélése; és az utazás Európában. A magyar nyelvtudás fejlesztése mind a négy kontinens vizsgált résztvevői tekintetében hasonló értéket mutatott. Mivel az amerikai résztvevők felmenői között nagyobb számban fordulnak elő magyarok, ezért a válaszadók többet szeretnének megtudni ősei kultúrájáról.

3. ábra

*A különböző kontinensekről érkezők közötti belső motivációs különbségek
(n = 184)*

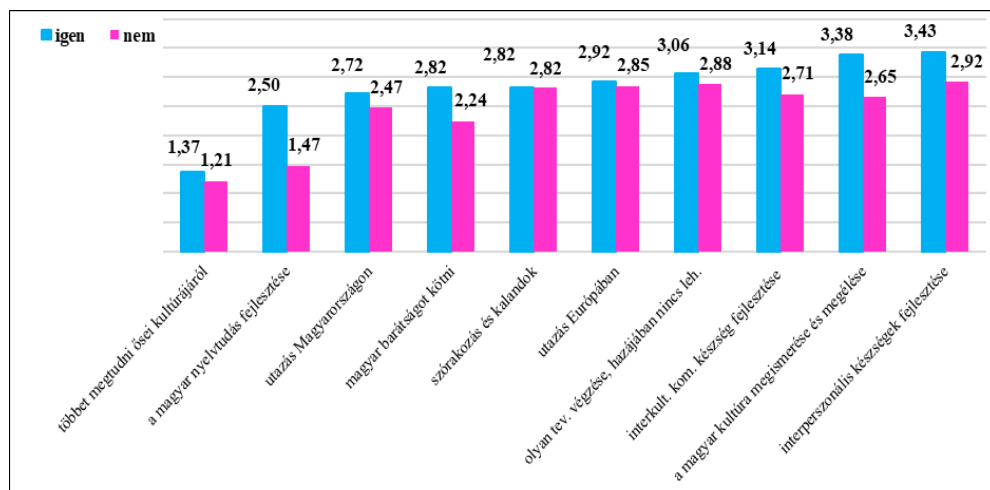

4. ábra

*Az eltérő ideje itt tartózkodók közötti belső motivációs különbségek
(n = 184)*

A 4. ábra az eltérő ideje itt tartózkodók közötti belső motivációs különbségeket mutatja be. Az ábrán láthatjuk, hogy hat terület (az interperszonális készségek fejlesztése; a magyar kultúra megismerése és megélése; az interkulturális kommunikációs készség fejlesztése; olyan tevékenységeket végezhetnek, amelyre hazájukban nincs lehetőségük; magyar barátságot kötni; a magyar nyelvtudás fejlesztése) esetében is kiemelkedő a leghosszabb ideje (41–48 éve) Magyarországon élők belső motivációja. A 2 és 5 év között itt tartózkodóknak az utazás Európában, illetve Magyarországon, és a szórakozás és kalandok tekintetében legmagasabb a motivációjuk. A válaszadók az őseik kultúrájának megismerése tekintetében hasonló motivációt mutattak. Mivel a különböző tartózkodási időintervallumokban nem egyenlő mértékű a kutatásban résztvevők száma, ezért az adatokból nem vonható le messzemenő következtetés.

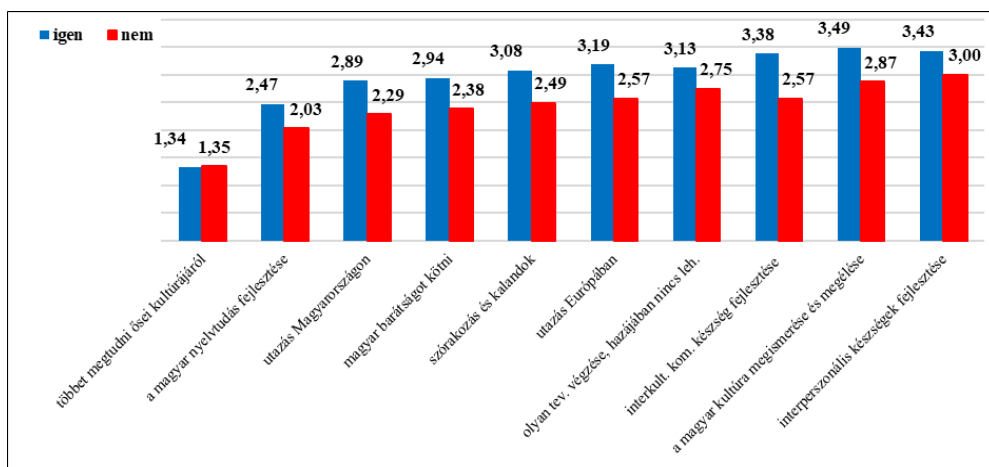
Az 5. ábra a magyar nyelvet tanult és nem tanult külföldi oktatók és kutatók belső motivációja közötti összefüggést szemlélteti. Megfigyelhetjük, hogy egy tényező (szórakozás és kalandok) kivételével a magyar nyelvet tanulók motivációja magasabb, mint azoké, akik nem tanultak magyarul. Kisebbségi különbségek öt területen [az interkulturális kommunikációs készség fejlesztése (0,43); utazás Magyarországon (0,25); olyan tevékenységeket végezhetnek, amelyre hazájukban nincs lehetőségük (0,18); többet megtudni ősei kultúrájáról (0,16); utazás Európában (0,07)] figyelhető meg. Nagyobb különbség látható négy területen [a magyar nyelvtudás fejlesztése (1,03); a magyar kultúra megismerése és megélése (0,73); magyar barátságot kötni (0,58); az interperszonális készségek fejlesztése (0,51)].

5. ábra

Összefüggés a magyar nyelvet tanult és nem tanult külföldiek belső motivációja között ($n = 184$)

A 6. ábrán megfigyelhetjük az interkulturális kommunikációt tanult és nem tanult külföldi válaszadók belső motivációja közötti összefüggést. Az ábrán látható, hogy egy tényező (többet megtudni ősei kultúrájáról) kivételével az interkulturális kommunikációt tanultak motivációja magasabb, mint azoké, akik nem szereztek ilyen irányú ismereteket. Kisebb különbségek három területen [a magyar nyelvtudás fejlesztése (0,44); az interperszonális készségek fejlesztése (0,43); olyan tevékenységeket végezhetnek, amelyre hazájukban nincs lehetőségük (0,38)] láthatók. Nagyobb különbség hat területen [az interkulturális kommunikációs készség fejlesztése (0,81); a magyar kultúra megismerése és megélése (0,62); utazás Európában (0,62); utazás Magyarországon (0,6); szórakozás és kalandok (0,59); magyar barátságot kötni (0,56)] figyelhető meg.

6. ábra

Összefüggés az interkulturális kommunikációt tanult és nem tanult külföldiek belső motivációja között (n = 184)

Ha a jelen vizsgálat eredményeit összehasonlítjuk a korábban tárgyalt kutatási eredményekkel megállapítható, hogy Kupriyanova és Ferencz (2022a, 2022b) vizsgálatához hasonlóan a jelen kutatásban résztvevőket is motiválta a személyes fejlődés lehetősége, ismereteik gyarapítása. Dos Santos (2022) vizsgálatához hasonlóan, a jelen kutatás válaszadóit is nagymértékben motiválta a helyi kultúra megismerése. Azonban Dos Santos kutatásában a résztvevőket jelentősebben ösztönözte az országon belüli utazás lehetősége, mint ahogyan az a jelen vizsgálatban részt vevő külföldi oktatókra és kutatókra volt jellemző.

5. ÖSSZEGRÖZÉS

A tanulmány első része a kutatás elméleti háttérét mutatta be. A második részben egy külföldi oktatók és kutatók körében végzett empirikus kutatás részeredményeit ismerhettük meg. Az eredmények rávilágítottak arra, hogy a vizsgálatban résztvevőket interperszonális készségeik fejlesztése, a magyar kultúra megismerése és megélése és az interkulturális kommunikációs készségeik fejlesztése motiválta leginkább. A kutatásból azt is megtudtuk, hogy a női válaszadók motiváltabbak, mint a férfiak; az Afrikából és Ázsiából érkezett oktatók és kutatók motivációja magasabb, mint az Európából és az amerikai kontinensről érkezőké; a hosszú magyarországi tartózkodási idő motiváló hatású; és a magyar nyelv és interkulturális kommunikáció tanulásának is ösztönző hatása van. További kutatás témája lehet a külföldi oktatók és kutatók belső motivációjának vizsgálata kvalitatív kutatási módszer segítségével, illetve eset-tanulmányok készítése a hosszabb ideje hazánkban tartózkodókkal.

Annak ellenére, hogy a kutatásba bevont külföldi oktatók és kutatók közel fele (48%) részt vett a vizsgálatban, a kutatás korlátai közé tartozik a résztvevők alacsony száma (184 fő). Ezen kívül a jelen vizsgálat csupán kvantitatív kutatási módszert alkalmazott, kvalitatív módszert nem. A kutatás limitációi közé tartozik az is, hogy korábban még nem készült ilyen vizsgálat Magyarországon. Ezért a kapott eredmények nem általánosíthatók és nem vonhatunk le messzemenő következtetéseket, de alapjául szolgálhatnak további kutatások elvégzéséhez.

IRODALOM

- Babbie, Earl 2001. *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó.
- Bajzát Tünde 2014. Student mobility: trends, reasons, benefits and implications for tertiary education. In: Kékesi Tamás (szerk.): *28th microCAD Nemzetközi Multidiszciplináris Tudományos Konferencia*. Miskolc: Miskolci Egyetem. 1–7.
- Bajzát Tünde 2015. Motivációs vizsgálat külföldi hallgatók körében. In: Geecső Tamás–Sárdi Csilla (szerk.): *Nyelv, kultúra, társadalom*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 9–16.
- Dos Santos, Luis Miguel 2022. Can I teach abroad? Motivations and decision-making processes of teachers to the international locations. *Journal of Curriculum and Teaching*, 11/4, 13–23. <https://doi.org/10.5430/jct.v11n4p13>
- Kupriyanova Veronika–Ferencz Irina 2022a. *Attracting and supporting international PhD students, lecturers, and researchers in Central-Eastern and South-Eastern Europe: Current status and recommended improvements*. UniWeliS Project Report. Brussels: Academic Cooperation Association.

- Kupriyanova Veronika–Ferencz Irina 2022b. *Attraction and support of international PhD students, lecturers and researchers in Hungary: state-of-the-art, challenges and areas for improvement Institutional and individual perspective*. Budapest: Tempus Public Foundation.
- McInroy, Gordon–Lichten, Catherine–Ioppolo, Becky–Parks, Sarah–Guthrie, Susan 2018. *International movement and science: A survey of researchers by the Together Science Can campaign*. Santa Monica, CA: RAND Corporation. https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2690.html (letöltve: 2023. 12. 29.).
- Ospina, Nelly–Medina, Sergio 2020. Living and teaching internationally. Teachers talk about personal experiences, benefits, and challenges. *Journal of Research in International Education*, 19/1, 38–53. <https://doi.org/10.1177/1475240920915013>
- Petersen, Alexander 2018. Multiscale impact of researcher mobility. *Journal of The Royal Society Interface*, 15/146. <https://doi.org/10.1098/rsif.2018.0580>
- Ryan, Richard–Deci, Edward 2000. Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25/1, 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Ryan, Richard – Deci, Edward 2020. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary Educational Psychology*, 61, 1–11. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>
- Tripathi, Anju–Chaturvedi, Kostubh–Tripathi, Abhinav 2019. Assessing the influence of intrinsic motivation on academic performance: a study of management teachers. *Social Sciences and Humanities*, 26/3, 1455–1470.
- Zhang, Si–Liu, Qingtang 2019. Investigating the relationships among teachers’ motivational beliefs, motivational regulation, and their learning engagement in online professional learning communities. *Computers and Education*, 134, 145–155. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2019.02.013>
- W1 World Migration Report 2024. <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/#:~:text=The%20current%20global%20estimate%20is,cent%20of%20the%20global%20population> (letöltve: 2023. 12. 29.).
- W2 Attracting and retaining international students in the EU (2018). https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2020-09/13a_hungary_attracting_retaining_students_en.pdf (letöltve: 2024. 12. 29.).
- W3 Magyarország Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Stratégiája (2021–2030) <https://nkfih.gov.hu/hivatalrol/strategia-alkotas/kutatasi-fejlesztési-innovacios-strategia> (letöltve: 2024. 12. 29.).

1. Függelék

2. táblázat

A vizsgálatban részt vevők származási országa (n = 184)

Európa		Afrika		Ázsia		Amerika	
ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték
Egyesült Királyság	12 fő, 6,52%	Egyiptom	3 fő, 1,63%	Kína	11 fő, 5,98%	Amerikai Egyesült Államok	19 fő, 10,33%
Olaszország	10 fő, 5,43%	Algéria	2 fő, 1,09%	Irán	8 fő, 4,35%	Mexikó	3 fő, 1,63%
Németország	7 fő, 3,81%	Kenya	2 fő, 1,09%	Japán	8 fő, 4,35%	Kanada	2 fő, 1,09%
Oroszország	7 fő, 3,81%	Nigéria	2 fő, 1,09%	India	7 fő, 3,81%	Brazília	1 fő, 0,54%
Ausztria	5 fő, 2,72%	Ghána	1 fő, 0,54%	Szíria	5 fő, 2,72%		
Hollandia	5 fő, 2,72%	Togo	1 fő, 0,54%	Törökország	5 fő, 2,72%		
Lengyelország	4 fő, 2,17%	Tunézia	1 fő, 0,54%	Vietnam	5 fő, 2,72%		
Csehország	3 fő, 1,63%			Jordánia	4 fő, 2,17%		
Spanyolország	3 fő, 1,63%			Banglades	3 fő, 1,63%		
Franciaország	2 fő, 1,09%			Irak	3 fő, 1,63%		
Görögország	2 fő, 1,09%			Kazahsztán	2 fő, 1,09%		
Portugália	2 fő, 1,09%			Pakisztán	2 fő, 1,09%		
Románia	2 fő, 1,09%			Indonézia	1 fő, 0,54%		
Szerbia	2 fő, 1,09%			Libanon	1 fő, 0,54%		
Ukrajna	2 fő, 1,09%			Mianmar	1 fő, 0,54%		
Belgium	1 fő, 0,54%			Nepál	1 fő, 0,54%		
Bosznia-hercegovinai Szerb Köztársaság	1 fő, 0,54%			Palesztina	1 fő, 0,54%		
Bulgária	1 fő, 0,54%						
Észak-Macedónia	1 fő, 0,54%						
Fehéroroszország	1 fő, 0,54%						

Európa		Afrika		Ázsia		Amerika	
ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték	ország	fő, százalékos érték
Georgia	1 fő, 0,54%						
Kosзовó	1 fő, 0,54%						
Moldova	1 fő, 0,54%						
Szlovénia	1 fő, 0,54%						

*Ausztráliából 2 fő érkezett (1,09%)

2. Függelék

A kutatás során használt kérdőív

Motivation

1. Why did you come to teach in Hungary? (1 – totally disagree, 5 – totally agree)

1.1. because of the good reputation of the Hungarian University

1.2. to find out more about the Hungarian Higher Education system

1.3. to develop my career

1.4. to reach my career goals

1.5. to teach at a higher education institution, which I cannot do at home

1.6. for financial reasons

1.7. to live with my Hungarian partner/spouse in his/her home country

1.8. to improve my knowledge of Hungarian language

1.9. to improve my intercultural communication skills

1.10. to further develop my interpersonal skills by living abroad

1.11. to make Hungarian friends

1.12. to travel in Hungary

1.13. to travel in Europe

1.14. to do different activities I would not or could not do at home

1.15. to have fun and adventures

1.16. to learn about Hungarian culture and experience it

1.17. to learn more about my ancestors' culture (e.g. my grandparents lived in Hungary)

1.18. Did you have other reasons for coming to Hungary?

.....

Personal Data

1. What is your sex? MALE FEMALE
2. How old are you?
3. What is your home country?
4. What is your qualification?
 1. secondary school-leaving exam
 2. Bachelor's degree
 3. Master's degree
 4. PhD
 5. other: ...
5. At the Hungarian University I work as a ...
 1. teacher
 2. researcher
6. How long have you stayed/did you stay (if you have already left Hungary) in Hungary (how many weeks/months/year)?
.....